

ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุด
ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสี่ ประกอบมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๑๐) (๑๑) และมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติองค์กรอัยการ และพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ อัยการสูงสุดจึงออกระเบียบดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

- (๑) ระเบียบกรมอัยการว่าด้วยการช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน พ.ศ. ๒๕๓๓
- (๒) ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (ฉบับที่๒) พ.ศ. ๒๕๔๖
- (๓) ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (ฉบับที่๓) พ.ศ. ๒๕๔๗

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“สคช.” หมายความว่า สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน และให้หมายความรวมถึงสำนักงานอัยการพิเศษฝ่าย หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นในสังกัดสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน ที่จัดตั้งขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร

“สคชจ.” หมายความว่า สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดี จังหวัด

“สคชจ. (สาขา)” หมายความว่า สำนักงานที่เป็นสาขาของ สคชจ.

“ทนายความอาสา” หมายความว่า ทนายความซึ่งได้อาสาสมัครเป็นผู้ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน และได้รับอนุมัติแต่งตั้งให้เป็นทนายความอาสา

“ทนายความอาสาอาวุโส” หมายความว่า ทนายความซึ่งได้อาสาสมัครเป็นผู้ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน และได้รับอนุมัติแต่งตั้งให้เป็นทนายความอาสาอาวุโส

“ผู้ยากจน” หมายความว่า ผู้ที่ไม่มีทรัพย์สินหรือรายได้ หรือมีทรัพย์สินหรือรายได้ไม่เพียงพอในการว่าจ้างทนายความหรืออยู่ในภาวะที่ไม่สามารถจะว่าจ้างทนายความโดยลำพังตนเองได้

“อธิบดีอัยการ” หมายความว่า อธิบดีอัยการ สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

“หัวหน้าพนักงานอัยการ” หมายความว่า อัยการพิเศษฝ่ายใน สคช.หรืออัยการจังหวัดคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดี แล้วแต่กรณี

“นิติกร” หมายความว่า นิติกรที่ปฏิบัติหน้าที่ใน สคช. สคชจ. หรือ สคชจ.(สาขา)

“ข้อพิพาท” หมายความว่า ข้อพิพาทเกี่ยวกับความแย้ง หรือความอาญาซึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้

“ผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาท” หมายความว่า พนักงานอัยการ นิติกร ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโส ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาท

ข้อ ๕ อัยการสูงสุดเป็นผู้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ กรณีตามวรรคหนึ่ง หากเป็นเรื่องจำเป็นหรือเร่งด่วน หัวหน้าพนักงานอัยการอาจใช้ดุลพินิจพิจารณาดำเนินการไปตามที่เห็นสมควรโดยมิให้เสียหายแก่ราชการ แล้วรายงานตามลำดับชั้นถึงอัยการสูงสุดโดยเร็ว

ข้อ ๖ อัยการสูงสุดมีอำนาจออกประกาศ คำสั่ง หลักเกณฑ์ และวิธีการเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามระเบียบนี้

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และคำสั่ง ซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๗ ในกรณีที่ระเบียบนี้มีได้กำหนดไว้ ให้หัวหน้าพนักงานอัยการพิจารณาดำเนินการไปตามที่เห็นสมควรโดยมิให้เสียหายแก่ราชการ

หมวด ๑

ข้อความเบื้องต้น

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

ข้อ ๘ สคช. มีอำนาจหน้าที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนได้ทั่วประเทศรวมทั้งคนไทยในต่างประเทศ

สคชจ. หรือ สคชจ.(สาขา) มีอำนาจหน้าที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนภายในเขตท้องที่จังหวัดนั้นๆตามที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด

ข้อ ๙ ในการขอคุ้มครองสิทธิและขอความช่วยเหลือทางกฎหมายไม่ว่าในเรื่องใดๆ ให้ผู้ที่เดือดร้อนหรือผู้เสียหายเป็นผู้ร้องขอ ห้ามมิให้ร้องขอแทนกัน เว้นแต่กรณีจำเป็น หรือเป็นกรณีเร่งด่วนให้รับเรื่องไว้ก่อนแล้วให้สอบข้อเท็จจริงจากผู้ได้รับความเดือดร้อน หรือเสียหายโดยเร็ว พร้อมทั้งจัดให้บุคคลดังกล่าวเป็นผู้ร้องขอเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปตามระเบียบนี้

ให้พนักงานอัยการ นิติกร เจ้าหน้าที่ที่นายความอาสา หรือนายความอาสาอาวุโสที่หัวหน้าพนักงานอัยการ มอบหมาย เป็นผู้บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่ อาชีพ ฐานะทางครอบครัว รายได้ ข้อเท็จจริง เกี่ยวกับข้อมูลคดีหรือข้อปรึกษา และความประสงค์ของประชาชนผู้ที่มาขอความช่วยเหลือตามแบบที่ สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนดแล้วเสนอหัวหน้าพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่งรับหรือไม่รับดำเนินการตาม คำร้อง

กรณีที่ประชาชนติดต่อร้องขอความช่วยเหลือผ่านส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่น และส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นนั้นได้ส่งเรื่องขอความช่วยเหลือมาให้ สคช.สคชจ. หรือ สคชจ.(สาขา) ดำเนินการ ให้ถือว่าคำ ร้องขอความช่วยเหลือที่ผ่านส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่น เป็นคำร้องขอความช่วยเหลือตามระเบียบในข้อนี้

ข้อ ๑๐ คำร้องขอรับความช่วยเหลือดังต่อไปนี้ ห้ามมิให้รับไว้ดำเนินการ

(๑) เรื่องที่รัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี หรือนายกรัฐมนตรี ในฐานะหัวหน้ารัฐบาลมีมติหรือคำสั่งเด็ดขาดใน เรื่องนั้นแล้ว

(๒) เรื่องที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานใดโดยเฉพาะเป็นผู้ช่วยเหลือ และเรื่องอยู่ในระหว่าง ดำเนินการของหน่วยงานนั้นๆ

(๓) เรื่องที่อธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาคสั่งยุติความช่วยเหลือแล้ว เว้นแต่ในกรณีที่มีพยาน หลักฐานใหม่ อันจะทำให้ผลของการดำเนินการให้ความช่วยเหลือเปลี่ยนไป

(๔) เรื่องที่คู่กรณีได้ตกลงประนีประนอมยอมความกันโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว เว้นแต่คู่กรณี ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงในการประนีประนอมยอมความซึ่งสามารถดำเนินการได้ตามระเบียบนี้ หรือผู้มีส่วนได้เสียขอให้อัยการหรือคัดค้านการประนีประนอมยอมความเดิมว่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยมีหลักฐาน หรือข้อเท็จจริงเพิ่มเติมที่ปรากฏชัดในภายหลัง และการให้ความช่วยเหลือจะไม่เป็นการกระทบกระเทือน สิทธิหรือประโยชน์ของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริต และเสียค่าตอบแทน

(๕) เรื่องเกี่ยวกับคดีซึ่งผู้ร้องขอรับความช่วยเหลือมีนายความ หรือมีหน่วยงานอื่นให้ความช่วยเหลือ ทางกฎหมายอยู่แล้ว

(๖) เรื่องที่เป็นคดีหรือข้อพิพาทอันเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายหรือระเบียบแบบแผนกำหนดให้เป็น อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่นั้นๆ

กรณีตาม (๓) หากหัวหน้าพนักงานอัยการเห็นว่ามิเหตุอันสมควรรับไว้ดำเนินการให้เสนอไปยัง อธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาค เพื่อพิจารณาสั่ง

กรณีตาม (๕) หรือ (๖) หากหัวหน้าพนักงานอัยการเห็นว่ามิเหตุอันสมควรให้พิจารณาสั่งรับไว้ ดำเนินการเป็นเรื่องๆไป

คำสั่งไม่รับดำเนินการตามคำร้องขอรับความช่วยเหลือของหัวหน้าพนักงานอัยการในข้อนี้ ให้เสนอ อธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาค แล้วแต่กรณีเพื่อทราบโดยเร็วหากอธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาค มี คำสั่งเป็นอย่างอื่นให้ปฏิบัติไปตามนั้น

ข้อ ๑๑ เมื่อมีคำสั่งให้รับคำร้องขอไว้ดำเนินการตามข้อ ๙ และข้อ๑๐ แล้ว ให้หัวหน้าพนักงานอัยการจ่ายสำนวนแก่พนักงานอัยการ นิติกร หมายความอาสา หรือหมายความอาสาอาวุโส รับไปดำเนินการโดยพิจารณาตามประเภทของการดำเนินการและความยากง่ายของข้อปรึกษาหรือคดี

กรณีเป็นเรื่องหรือคดีที่รับจากหน่วยงานของรัฐ ให้หัวหน้าพนักงานอัยการจ่ายสำนวนให้แก่พนักงานอัยการหรือนิติกรตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นเสียก่อน

ให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง เชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อเท็จจริงรวมทั้งรวบรวมพยานหลักฐานให้เพียงพอแก่การพิจารณาให้ความช่วยเหลือ แล้วให้เสนอความเห็นต่อหัวหน้าพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาว่ากรณีอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะรับดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามระเบียบนี้ได้หรือไม่ หากอยู่ในหลักเกณฑ์ให้สั่งรับให้ความช่วยเหลือ แต่หากไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ให้สั่งไม่รับให้ความช่วยเหลือ

คำสั่งไม่รับให้ความช่วยเหลือของหัวหน้าพนักงานอัยการ ให้เสนออธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาคแล้วแต่กรณีเพื่อทราบโดยเร็ว หากอธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาคมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นให้ปฏิบัติไปตามนั้น

ข้อ ๑๒ การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน ได้แก่ การให้คำปรึกษาหารือทางกฎหมาย การให้ความช่วยเหลือในการจัดทำนิติกรรมและสัญญา การให้ความช่วยเหลือในการประนอมข้อพิพาทและการให้ความช่วยเหลือทางอรรถคดี เช่น การรับว่าต่าง การรับแก้ต่าง และการยื่นคำร้องในคดีแพ่ง คดีอาญา คดีแรงงาน และอื่นๆ

การคุ้มครองสิทธิแก่ประชาชน ได้แก่ การดำเนินการคุ้มครองสิทธิทางศาลตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ และการดำเนินการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค

การดำเนินการดังกล่าวตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง เป็นการดำเนินการโดยไม่มีค่าตอบแทน

ข้อ ๑๓ เมื่อพนักงานอัยการนิติกร หมายความอาสา หรือหมายความอาสาอาวุโสรับเรื่องหรือคดีได้ไว้ดำเนินการแล้ว ให้ดำเนินการโดยเร็วตามประเภทของการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย หรือการคุ้มครองสิทธินั้นๆ

ข้อ ๑๔ การพิจารณาดำเนินการของพนักงานอัยการ นิติกร หมายความอาสา หรือหมายความอาสาอาวุโส ให้บันทึกเสนอความเห็นตามลำดับชั้นตามแบบแผนของทางราชการ

ส่วนที่ ๒

การลงสารบบ

ข้อ ๑๕ เมื่อมีการขอคุ้มครองสิทธิ หรือขอความช่วยเหลือทางกฎหมาย ให้เจ้าหน้าที่รับเรื่องลงสารบบการขอคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายตามแบบที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด

เมื่อหัวหน้าพนักงานอัยการมีคำสั่งรับหรือไม่รับคำร้องขอคุ้มครองสิทธิ หรือขอความช่วยเหลือทางกฎหมายไว้ดำเนินการ ให้เจ้าหน้าที่บันทึกไว้ในสารบบตามวรรคหนึ่งด้วย

ในกรณีสั่งไม่รับคำร้องขอคุ้มครองสิทธิหรือขอความช่วยเหลือทางกฎหมายไว้ดำเนินการ ให้หัวหน้าพนักงานอัยการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายแจ้งคำสั่งดังกล่าวพร้อมคืนเอกสารหลักฐานให้แก่ผู้ขอคุ้มครองสิทธิหรือขอความช่วยเหลือทางกฎหมายโดยเร็ว

ข้อ ๑๖ ในกรณีที่มีคำสั่งรับคำร้องขอคุ้มครองสิทธิหรือขอรับความช่วยเหลือทางกฎหมายตามข้อ ๑๕ ให้ลงสารบบตามแบบที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด ตามประเภทของการคุ้มครองสิทธิหรือความช่วยเหลือทางกฎหมายตามข้อ ๑๒ ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกแก่การควบคุมดูแล ติดตาม และประเมินผล

กรณีที่หัวหน้าพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่รับให้ความช่วยเหลือคุ้มครองสิทธิหรือให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย ให้บันทึกไว้ในสารบบ และแจ้งคำสั่งพร้อมคืนเอกสารหลักฐานให้แก่ผู้ขอคุ้มครองสิทธิหรือขอความช่วยเหลือทางกฎหมายโดยเร็ว

เมื่อดำเนินการคุ้มครองสิทธิหรือให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายยุติแล้ว ให้บันทึกผลการดำเนินการไว้ในสารบบ

ส่วนที่ ๓

อำนาจหน้าที่ของ สคช. สคชจ. และ สคชจ. (สาขา)

ข้อ ๑๗ เรื่องใดหรือคดีใด เมื่อหัวหน้าพนักงานอัยการพิจารณาแล้วเห็นว่า หากให้ สคช. สคชจ. หรือ สคชจ. (สาขา) ในท้องที่อื่น ดำเนินการสอบข้อเท็จจริง หรือดำเนินคดี หรือดำเนินการประการอื่น จะสะดวกและรวดเร็วกว่า ให้ส่งเรื่องหรือคดีนั้นๆ ให้ สคช. สคชจ. หรือ สคชจ. (สาขา) ในท้องที่นั้นๆ ดำเนินการก็ได้

ข้อ ๑๘ ให้ สคช. และ สคชจ. แต่ละแห่งมีอำนาจกำหนดวิธีการปฏิบัติ เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิหรือช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนเกิดการประสานงานที่ดีมีความคล่องตัวสะดวกรวดเร็ว เกื้อกูลและสนับสนุนการปฏิบัติงานของทนายความอาสา และทนายความอาสาอาวุโส ตลอดจนเพื่อประโยชน์ในการดูแลติดตามประเมินผลโดยไม่ขัดต่อระเบียบนี้

หมวด ๒
การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย
ส่วนที่ ๑
การให้คำปรึกษาหารือ

ข้อ ๑๙ การให้คำปรึกษาหารือทางกฎหมาย เป็นการให้บริการแก่ประชาชนโดยเสมอภาคกัน โดยไม่คำนึงถึงฐานะ รายได้ และจะต้องให้คำปรึกษาไปในทางที่ถูกที่ควรตามทำนองคลองธรรม ไม่เป็นการเอาใจเอาเปรียบผู้อื่น และไม่ฝ่าฝืนหรือหลีกเลี่ยงกฎหมาย

ก่อนให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาต้องฟังข้อเท็จจริงให้ถ่องแท้เสียก่อนและให้ปรึกษาหารือกับหัวหน้าพนักงานอัยการ พนักงานอัยการ หรือทนายความอาสาอาวุโสที่หัวหน้าพนักงานอัยการมอบหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้คำปรึกษานั้นเป็นไปด้วยความถูกต้องและยุติธรรม

เมื่อผู้ให้คำปรึกษาได้คำปรึกษาที่ถูกต้องตามวรรคสองแล้ว ก็ให้คำปรึกษาแก่ผู้ขอความช่วยเหลือตามคำปรึกษานั้น และให้บันทึกคำปรึกษานั้นไว้เป็นหลักฐานตามแบบคำร้องขอปรึกษาปัญหาข้อกฎหมายที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด และให้ผู้ขอรับความช่วยเหลือลงลายมือชื่อรับทราบคำปรึกษาแล้วให้เสนอต่อหัวหน้าพนักงานอัยการเพื่อทราบด้วย

ข้อ ๒๐ ในกรณีที่ผู้ให้คำปรึกษา ทนายความอาสาอาวุโส พนักงานอัยการ หรือหัวหน้าพนักงานอัยการ เห็นว่าเรื่องที่จะให้คำปรึกษานั้นเป็นเรื่องสำคัญ ยุ่งยาก หรือไม่สามารถให้คำปรึกษาได้ทันที ให้ผู้ให้คำปรึกษาบันทึกสรุปข้อเท็จจริง และข้อกฎหมายพร้อมทำความเข้าใจเสนอหัวหน้าพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่ง

เมื่อหัวหน้าพนักงานอัยการมีความเห็นประการใดแล้ว ให้ผู้ให้คำปรึกษาทำหนังสือนัดให้ผู้ขอความช่วยเหลือมารับทราบ โดยให้ลงลายมือชื่อรับทราบไว้เป็นหลักฐาน แล้วเสนอให้หัวหน้าพนักงานอัยการทราบด้วย

ส่วนที่ ๒
การจัดทำนิติกรรมและสัญญา

ข้อ ๒๑ การให้ความช่วยเหลือในการจัดทำนิติกรรมหรือสัญญา จะพิจารณาให้ความช่วยเหลือเฉพาะประชาชนผู้ยากจนเท่านั้นโดยจัดทำไปตามประสงค์ของผู้ขอความช่วยเหลือ แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย

ให้ผู้ร่างนิติกรรมหรือสัญญาเสนอร่างดังกล่าวต่อหัวหน้าพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนที่จะมอบให้ผู้ร้องขอรับความช่วยเหลือนำไปใช้ และให้เก็บสำเนานิติกรรมหรือสัญญาไว้อย่างน้อย ๑ชุด

ส่วนที่ ๓ การประนอมข้อพิพาท

ข้อ ๒๒ การให้ความช่วยเหลือในการประนอมข้อพิพาท ให้กระทำโดยไม่คำนึงถึงฐานะ รายได้ของผู้ขอรับความช่วยเหลือเพื่อยุติข้อพิพาท อันจะมีผลให้เกิดความเป็นธรรมและความสงบเรียบร้อยในสังคม

ข้อ ๒๓ การประนอมข้อพิพาท ผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทจะต้องกระทำด้วยความเที่ยงธรรม เป็นกลางและต้องไม่กระทำการใดเพื่อเป็นการจูงใจ ให้คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น เพื่อให้คู่กรณียินยอมในการประนอมข้อพิพาท

ข้อ ๒๔ ในการประนอมข้อพิพาท ให้หัวหน้าพนักงานอัยการมอบหมายพนักงานอัยการนิติกร ทนายความอาสา หรือทนายความอาสาอาวุโสเป็นผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทและให้ลงสารบบประนอมข้อพิพาท

ให้ผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทแจ้งวันนัดประนอมข้อพิพาทเป็นหนังสือไปยังคู่กรณีให้มาพบหรือมอบหมายให้ผู้แทนมาพบผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาท ณ สถานที่และวัน เวลาที่ผู้ประนอมข้อพิพาทกำหนดโดยส่งทางไปรษณีย์ตอบรับ พร้อมทั้งให้ประสานงานทางโทรศัพท์ หรือวิธีอื่นใด เพื่อให้คู่กรณีทราบ

ข้อ ๒๕ หากคู่กรณีได้รับหนังสือแจ้งแล้ว ไม่มาตามกำหนดนัดโดยไม่แจ้งเหตุขัดข้องให้ทราบ หรือแจ้งเหตุขัดข้องแต่ไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้ผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทเสนอหัวหน้าพนักงานอัยการ เพื่อพิจารณาสั่งยุติการประนอมข้อพิพาท และเสนออธิบดีอัยการ หรืออธิบดีอัยการภาคเพื่อทราบ

ถ้าคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดขอเลื่อนการประนอมข้อพิพาทไปจากวันเวลาที่ผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทได้กำหนดนัดไว้ หากมีเหตุผลอันสมควรให้ผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทเลื่อนการประนอมข้อพิพาทนั้นออกไป และกำหนดวันเวลานัดใหม่ภายในระยะเวลาไม่เกิน ๑๕ วัน นับแต่กำหนดนัดครั้งแรก หรือตามที่เห็นสมควรแต่หากผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทเห็นว่าการขอเลื่อนนั้นไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้ปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง

ข้อ ๒๖ ในกรณีที่ไม่สามารถส่งหนังสือแจ้งคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งได้ แต่มีพฤติการณ์ที่เชื่อว่าน่าจะติดตามได้ให้ผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทมีหนังสือแจ้งไปยังคู่กรณีอีกครั้งหนึ่ง และหากยังไม่อาจส่งหนังสือแจ้งได้อีก ให้ผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทเสนอหัวหน้าพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่งยุติ

หากไม่สามารถส่งหนังสือแจ้งคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งได้ และมีพฤติการณ์ที่เชื่อว่าไม่น่าจะติดตามได้ ให้ผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทเสนอหัวหน้าพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่งยุติ

เมื่อได้มีคำสั่งยุติตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว ให้เสนออธิบดีอัยการ หรืออธิบดีอัยการภาคเพื่อทราบ

ข้อ ๒๗ การประนอมข้อพิพาท ให้ดำเนินการ ณ สำนักงานอัยการ สถานที่ราชการหรือสถานที่อื่น ตามที่ผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทเห็นสมควร โดยสถานที่ดำเนินการประนอมข้อพิพาทควรจัดแยกเป็นส่วนสัดส่วนเพื่อรักษาความลับ

ผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทอาจให้คู่กรณีนำบุคคลที่ไว้วางใจเข้าฟังได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๒๘ เมื่อคู่กรณียินยอมให้พนักงานอัยการ นิติกร ทนายความอาสา หรือทนายความอาสาอาวุโส ทำการประนอมข้อพิพาท ก็ให้ผู้ทำการประนอมข้อพิพาทแจ้งสิทธิหน้าที่และพันธะทางกฎหมายอันเป็นผลจากการประนอมข้อพิพาทให้คู่กรณีทราบ โดยเฉพาะผลของคดีอาญาในความผิดอันยอมความได้

ข้อ ๒๙ ในการประนอมข้อพิพาท ให้ผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทเชิญคู่กรณีและอาจเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อเท็จจริง รวมทั้งตรวจสอบเอกสาร พยานหลักฐาน หรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องโดยความยินยอมของเจ้าของ หรือผู้ครอบครอง

ข้อ ๓๐ เมื่อคู่กรณีตกลงกันได้ ให้ผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทจัดทำร่างสัญญาประนีประนอมยอมความ และอ่านให้คู่กรณีฟังหรือให้คู่กรณีอ่านเองจนเข้าใจข้อความที่ตกลงกันได้โดยตลอด แล้วเสนอหัวหน้าพนักงานอัยการหรือพนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมาย เพื่อพิจารณาตรวจร่าง

เมื่อหัวหน้าพนักงานอัยการหรือพนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายได้ตรวจร่างเสร็จแล้ว ให้จัดทำสัญญาประนีประนอมยอมความ แล้วให้คู่กรณีตรวจสอบความถูกต้องก่อนลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน ต่อหน้าพยานอย่างน้อยสองคน

ข้อ ๓๑ สัญญาประนีประนอมยอมความดังกล่าว ให้จัดทำขึ้นให้เพียงพอต่อจำนวนคู่กรณีโดยมีข้อความถูกต้องตรงกันทุกฉบับ แล้วมอบให้คู่กรณียึดถือไว้ฝ่ายละ ๑ฉบับ และให้ติดไว้ในสำนวน ๑ ฉบับ แล้วรายงานให้หัวหน้าพนักงานอัยการทราบด้วย

ส่วนที่ ๔

การให้ความช่วยเหลืออรรถคดี

ข้อ ๓๒ การให้ความช่วยเหลือในทางอรรถคดี ให้พิจารณาให้ความช่วยเหลือในกรณีต่อไปนี้

(๑) ในทางคดีอาญาให้พิจารณารับว่าต่างหรือแก้ต่างได้เฉพาะคดีที่เป็นความผิดอันยอมความได้ และผู้เสียหายหรือผู้ขอความช่วยเหลือยังมีได้ร้องทุกข์หรือมอบคดีให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามกฎหมาย และถ้าผู้ขอความช่วยเหลือเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีที่จะมาขอความช่วยเหลือจะต้องปรากฏว่าผู้ขอความช่วยเหลือไม่เป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีที่พนักงานอัยการเป็นผู้สั่งคดีหรือเป็นโจทก์ และต้องปรากฏว่าผู้ขอความช่วยเหลือเป็นผู้ยากจนประกอบกับมีหลักฐานเพียงพอว่าผู้ขอความช่วยเหลือไม่ได้รับความเป็นธรรมสมควรได้รับความช่วยเหลือ

- (๒) ในทางคดีแพ่ง และอื่น ๆ ให้พิจารณารับว่าต่างหรือแตกต่าง กรณีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้
- (ก) ผู้ยากจนซึ่งได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย เนื่องจากไม่ได้รับความเป็นธรรม
- (ข) คดีที่มีเหตุจำเป็นหรือมีเหตุอันสมควรให้ความช่วยเหลือ

ข้อ ๓๓ ในกรณีที่ต้องใช้ทุนความดำเนินคดีในศาล ให้หัวหน้าพนักงานอัยการมอบหมายสำนวนให้ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสดำเนินการ เว้นแต่เป็นคดีที่อยู่ในเขตอำนาจของสำนักงานอัยการอื่นให้ส่งสำนวนไปยังสำนักงานอัยการที่มีเขตอำนาจนั้นเพื่อดำเนินการ หากมีข้อโต้แย้งระหว่างสำนักงานอัยการว่าสำนักงานใดจะเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ ให้เสนออธิบดีอัยการ อธิบดีอัยการภาค หรืออัยการสูงสุดแล้วแต่กรณีเพื่อพิจารณาชี้ขาด

ในกรณีที่สำนักงานอัยการใดไม่มีทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโส ให้พนักงานอัยการใน สคชจ. หรือ สคชจ.(สาขา) นั้น สอบข้อเท็จจริงให้สิ้นกระแสความ เมื่อเห็นว่าเป็นกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโส ให้ส่งเรื่องดังกล่าวไปให้ สคชจ. หรือ สคชจ.อื่นซึ่งมีที่ตั้งสำนักงานอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันและมีทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสปฏิบัติหน้าที่ดำเนินการแทน หากสำนักงานอัยการที่ได้รับเรื่องปฏิเสธไม่รับดำเนินการ ให้ส่งเรื่องให้อธิบดีอัยการภาคหรืออัยการสูงสุดแล้วแต่กรณีพิจารณาสั่ง

ข้อ ๓๔ เมื่อได้รับสำนวนตามข้อ ๓๓ ให้ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสรับดำเนินการให้เสร็จโดยเร็ว เพื่อมิให้เกิดความเสียหายต่อคดี

ในกรณีที่ไม่าจดำเนินการได้เสร็จภายในวันสิ้นเดือนของเดือนที่ได้รับสำนวนหรือคดีที่อยู่ระหว่างดำเนินการไม่ว่าขั้นตอนใด ให้ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสรายงานการดำเนินงานให้หัวหน้าพนักงานอัยการทราบภายใน ๔ วันทำการของเดือนถัดไป จนกว่าคดีจะเสร็จตามแบบที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด

ข้อ ๓๕ เมื่อศาลนัดฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งหากผู้ขอความช่วยเหลือยังไม่ทราบวันนัดให้ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสผู้ดำเนินคดีมีหนังสือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับแจ้งกำหนดวันนัดฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ขอความช่วยเหลือไปฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งในวันนัดด้วยตนเองร่วมกับทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสและให้ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสผู้ดำเนินคดีสอบถามความประสงค์ของผู้ขอความช่วยเหลือว่าจะอุทธรณ์หรือไม่อุทธรณ์ ฎีกาหรือไม่ฎีกาในวันฟังคำพิพากษาหรือคำสั่ง แล้วบันทึกความประสงค์ของผู้ขอความช่วยเหลือและให้ผู้ขอความช่วยเหลือลงลายมือชื่อไว้ในรายงานคดี

หากผู้ขอความช่วยเหลือไม่ไปฟังคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสผู้ดำเนินคดีมีหนังสือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับแจ้งผลคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ขอความช่วยเหลือทราบพร้อมสอบถามความประสงค์ของผู้ขอความช่วยเหลือว่าจะอุทธรณ์หรือฎีกาหรือไม่ภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ศาลอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยกำหนดให้ผู้ขอความช่วยเหลือแจ้งความประสงค์มาภายใน ๑๐ วันนับแต่

วันรับหนังสือหากผู้ขอความช่วยเหลือไม่แจ้งตอบกลับมาภายในกำหนด ให้ถือว่าผู้ขอความช่วยเหลือไม่ประสงค์จะอุทธรณ์ฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งและไม่ประสงค์จะขอรับความช่วยเหลือต่อไป

ให้ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสผู้ดำเนินคดีเสนอความเห็นพร้อมความประสงค์ของผู้ขอความช่วยเหลือดังกล่าวในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองเพื่อให้หัวหน้าพนักงานอัยการพิจารณาสั่งเมื่อหัวหน้าพนักงานอัยการสั่งประการใดแล้ว ให้ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสผู้ดำเนินคดีปฏิบัติไปตามนั้น

ข้อ ๓๖ กรณีที่ผู้ร้องมีความประสงค์ที่จะอุทธรณ์หรือฎีกา แต่หัวหน้าพนักงานอัยการเห็นควรไม่รับดำเนินการอุทธรณ์หรือฎีกา ให้มีความเห็นควรยุติความช่วยเหลือเสนออธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาคเพื่อพิจารณาสั่ง

ให้หัวหน้าพนักงานอัยการมีหนังสือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับแจ้งคำสั่งไม่รับดำเนินการอุทธรณ์หรือฎีกาพร้อมคำสั่งยุติความช่วยเหลือให้ผู้ร้องทราบล่วงหน้าพอสมควรก่อนครบกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกา

ข้อ ๓๗ ในระหว่างดำเนินการตามข้อ ๓๕ หรือข้อ ๓๖ หากจะครบกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาให้ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสผู้ดำเนินคดียื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือฎีกาไว้ก่อนด้วย

ข้อ ๓๘ ในการดำเนินคดีหรือดำเนินการใดๆ ทางศาล ให้ผู้ขอรับความช่วยเหลือเป็นผู้รับผิดชอบค่าฤชาธรรมเนียมที่ต้องชำระต่อศาลทั้งสิ้น

กรณีที่น่าเชื่อว่าผู้ขอความช่วยเหลือไม่มีทรัพย์สินพอที่จะชำระค่าธรรมเนียมศาล ให้ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสผู้ดำเนินคดียื่นคำร้องขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลในการฟ้องร้องหรือต่อสู้คดี หากศาลมีคำสั่งไม่อนุญาต หรือมีคำสั่งยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลให้บางส่วนให้ดำเนินการตามวรรคสาม

ในกรณีที่หัวหน้าพนักงานอัยการเห็นว่าผู้ขอความช่วยเหลือไม่สามารถชำระค่าธรรมเนียมศาลตามวรรคสอง หรือเป็นผู้ไม่มีทรัพย์สินพอที่จะชำระค่าฤชาธรรมเนียมที่ต้องชำระต่อศาลได้ ให้หัวหน้าพนักงานอัยการทำบันทึกต่ออธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาคเพื่อขอเบิกเงินช่วยเหลือจากทางราชการหรือพิจารณาให้ความช่วยเหลือตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๓๙ ในกรณีที่ผู้ขอรับความช่วยเหลือมีเงินพอชำระค่าฤชาธรรมเนียมที่ต้องชำระต่อศาล ให้ผู้ขอรับความช่วยเหลือนำเงินไปชำระด้วยตนเอง หรือมอบเงินให้นิติกร เจ้าหน้าที่ที่หัวหน้าพนักงานอัยการมอบหมาย ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสผู้ดำเนินคดี รับเงินดังกล่าวเพื่อดำเนินการแทนก็ได้ โดยผู้รับเงินต้องออกใบรับเงินให้แก่ผู้ขอรับความช่วยเหลือไว้เป็นหลักฐาน

ส่วนที่ ๕

การยุติความช่วยเหลือ

ข้อ ๔๐ ให้พนักงานอัยการ นิติกร ทนายความอาสา หรือทนายความอาสาอาวุโสทำความเห็นเสนอยุติความช่วยเหลือ ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้ขอรับความช่วยเหลือได้รับความช่วยเหลือจนเป็นที่พอใจแล้ว
  - (๒) การขอความช่วยเหลือเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย
  - (๓) ผู้ขอรับความช่วยเหลือไม่ให้ความร่วมมือในการสอบถามข้อเท็จจริง ในการส่งพยานหลักฐานเพิ่มเติม หรือไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินคดี โดยไม่แจ้งเหตุขัดข้องให้ทราบ
  - (๔) ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดในเรื่องที่ร้องขอและในกรณีที่ต้องมีการออกหมายบังคับคดีได้ดำเนินการแล้ว
  - (๕) ผู้ขอรับความช่วยเหลือไม่ประสงค์จะขอความช่วยเหลือต่อไป
  - (๖) กรณีมีเหตุอื่นตามที่เห็นสมควร
- กรณีตาม (๑) (๓) (๔) และ (๕) ให้เสนอหัวหน้าพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่ง ส่วนกรณีตาม (๒) และ (๖) ให้เสนออธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาค แล้วแต่กรณีเพื่อพิจารณาสั่ง
- เมื่อมีคำสั่งยุติความช่วยเหลือแล้ว หากผู้ขอรับความช่วยเหลือยังไม่ทราบคำสั่งให้แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอรับความช่วยเหลือทราบโดยเร็ว

หมวด ๓

การคุ้มครองสิทธิ

ส่วนที่ ๑

การคุ้มครองสิทธิทางศาล

ข้อ ๔๑ การคุ้มครองสิทธิทางศาล ให้พนักงานอัยการเป็นผู้ดำเนินการ หากมีค่าฤชาธรรมเนียมที่ต้องชำระต่อศาล ให้ผู้ขอคุ้มครองสิทธิเป็นผู้ชำระค่าฤชาธรรมเนียมตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดไว้

ข้อ ๔๒ ให้นำความในข้อ ๓๘ ข้อ ๓๙ และข้อ ๔๐ มาใช้บังคับกับการคุ้มครองสิทธิทางศาลโดยอนุโลม

ข้อ ๔๓ ให้นำระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีแพ่งของพนักงานอัยการ มาใช้บังคับแก่การคุ้มครองสิทธิทางศาลเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบในส่วนนี้ โดยอนุโลม

ส่วนที่ ๒ การคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค

ข้อ ๔๔ การดำเนินคดีแพ่งของพนักงานอัยการในฐานะเจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ให้นำระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีแพ่งของพนักงานอัยการมาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๔

ทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโส

ส่วนที่ ๑

การเป็นทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโส

ข้อ ๔๕ ในสคช.ให้มีคณะกรรมการทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโสคณะหนึ่งเรียกโดยย่อว่า กทอ. ประกอบด้วยอธิบดีอัยการหรือผู้ที่รับมอบหมายเป็นประธานกรรมการ รองอธิบดีอัยการอัยการพิเศษฝ่ายทุกฝ่ายใน สคช. ผู้แทนจากสำนักงานวิชาการ และผู้แทนจากสำนักงานคดีแพ่ง เป็นกรรมการ

ในสคชจ.ให้มีคณะกรรมการทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโสคณะหนึ่งเรียกโดยย่อว่า กทอ.จังหวัด ประกอบด้วยอธิบดีอัยการภาคหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ อัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนภาค อัยการจังหวัดคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดี อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด (ผู้รับผิดชอบงาน สคชจ.หรือ สคชจ.(สาขา)) และรองอัยการจังหวัด (ผู้รับผิดชอบงาน สคชจ. หรือ สคชจ.(สาขา)) ที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี เป็นกรรมการ

ให้ประธาน กทอ. หรือ ประธานกทอ. จังหวัด ตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง แต่งตั้งพนักงานอัยการคนหนึ่งเป็นเลขานุการ

ข้อ ๔๖ นอกจากอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในหมวดนี้ ให้ กทอ. หรือ กทอ.จังหวัด มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ดำเนินการควบคุม ดูแล และจัดหาทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโสใน สคช. สคชจ. หรือ สคชจ.(สาขา) แล้วแต่กรณี เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน
- (๒) ดำเนินการควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโส
- (๓) ดำเนินการเสนอความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาและแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโสต่อสำนักงานอัยการสูงสุด

ข้อ ๔๗ เมื่อสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายใน สคช. สคชจ. หรือ สคชจ.(สาขา) เห็นสมควรรับสมัคร ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสให้เสนอ กทอ. หรือ กทอ.จังหวัด แล้วแต่กรณี เพื่อให้ความเห็นชอบ ในการรับสมัคร

ให้ กทอ. หรือ กทอ. จังหวัด กำหนดวัน เวลา สถานที่ยื่นใบสมัคร วันเวลาคัดเลือก และวิธีการคัดเลือก ให้หัวหน้าพนักงานอัยการประกาศให้ประชาชนทราบโดยทั่วไปเป็นเวลาพอสมควร

ข้อ ๔๘ ทนายความอาสาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

ก. คุณสมบัติทั่วไป

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๓ ปีในวันรับสมัคร

(๓) เป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เป็นทนายความตามกฎหมายว่าด้วยทนายความ

(๔) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจและมีจิต

อาสา

ข. ลักษณะต้องห้าม

(๑) เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

(๒) เป็นผู้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว

(๓) เป็นหรือเคยเป็นผู้ถูกสั่งให้พ้นสภาพการเป็นทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโส ตามระเบียบนี้

(๔) เป็นผู้เคยถูกลงโทษไล่ออก ปลดออกหรือให้ออกจากราชการ รัฐวิสาหกิจหน่วยงานอื่นของรัฐหรือ หน่วยงานของเอกชน

(๕) เป็นผู้เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิด ที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๖) เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือมีกายหรือจิตใจ ไม่เหมาะสมที่จะเป็นทนายความอาสา

(๗) เป็นผู้เคยถูกสอบสวนคดีมรยาททนายความ และถูกลงโทษฐานประพฤติผิดมรยาททนายความ

ข้อ ๔๙ ทนายความอาสาอาวุโสต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับ ทนายความอาสา และเป็นผู้รับบำเหน็จหรือบำนาญตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือ กฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการซึ่งเคยรับราชการเป็นข้าราชการ สำนักงานอัยการสูงสุด หรือหน่วยราชการอื่นหรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่อัยการสูงสุดเห็นสมควรรับไว้เป็นทนายความอาสาอาวุโส

ข้อ ๕๐ ผู้ใดประสงค์สมัครเป็นทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโส ต้องมีคุณสมบัติและ ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๔๘ หรือข้อ ๔๙ และต้องยื่นใบสมัครตามแบบที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด พร้อมเอกสารหลักฐานประกอบดังนี้

- (๑) สำเนาใบแสดงวุฒิการศึกษา
- (๒) สำเนาใบอนุญาตให้เป็นนายความ
- (๓) สำเนาทะเบียนบ้านและสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
- (๔) รูปถ่ายหน้าตรงขนาดหนึ่งนิ้ว สวมชุดครุยเนติบัณฑิต จำนวน ๔ รูป ซึ่งถ่ายไว้ไม่เกิน ๖ เดือนก่อนวันสมัคร

(๕) หลักฐานการรับรองความประพฤติจากสภาทนายความหน่วยงานต้นสังกัดหรือข้าราชการระดับตั้งแต่ชำนาญการหรือชำนาญงานหรือเทียบเท่าขึ้นไป

(๖) หลักฐานหรือเอกสารรับรองการเคยเป็นข้าราชการโดยได้รับเงินบำเหน็จหรือบำนาญจากหน่วยราชการที่เคยสังกัดกรณีสมัครเป็นนายความอาสาอาวุโสที่มีคุณสมบัติเคยเป็นข้าราชการ หรือหนังสือรับรองหรือหลักฐานอื่นใดที่แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานที่เคยสังกัดหรือสถาบันอันเป็นที่ยอมรับกรณีสมัครเป็นนายความอาสาอาวุโสที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อ ๕๑ ให้สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายในสคช. หรือ สคชจ. หรือ สคชจ.(สาขา) ตรวจสอบคุณสมบัติและหลักฐานต่างๆ ของผู้สมัคร และดำเนินการคัดเลือกตามวิธีการที่ กทอ. หรือ กทอ. จังหวัด กำหนด แล้วเสนอให้ กทอ. หรือ กทอ. จังหวัด แล้วแต่กรณี พิจารณาว่าควรรับไว้เป็นนายความอาสาหรือนายความอาสาอาวุโสหรือไม่

เมื่อ กทอ. หรือ กทอ. จังหวัด เห็นสมควรรับไว้เป็นนายความอาสาหรือนายความอาสาอาวุโส ก็ให้เสนออัยการสูงสุดเพื่อพิจารณาอนุมัติแต่งตั้งนายความดังกล่าวเป็นนายความอาสาหรือนายความอาสาอาวุโสแล้วแต่กรณี เมื่อได้รับอนุมัติแต่งตั้งแล้วให้ขึ้นทะเบียนเป็นนายความอาสาหรือนายความอาสาอาวุโสรวมทั้งออกบัตรประจำตัวให้และให้หัวหน้าพนักงานอัยการประกาศให้ประชาชนทราบ

ข้อ ๕๒ นายความอาสาและนายความอาสาอาวุโสที่ได้รับแต่งตั้งแล้ว จะต้องทดลองปฏิบัติงานในสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายใน สคช. สคชจ. หรือ สคชจ.(สาขา) เพื่อให้เกิดความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่นายความอาสาและนายความอาสาอาวุโส ตามระเบียบและคำสั่งของสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นเวลา ๓ เดือน ทั้งนี้ ให้อยู่ในความควบคุมและกำกับดูแลของพนักงานอัยการและนิติกรที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าพนักงานอัยการ

ให้หัวหน้าพนักงานอัยการ พนักงานอัยการและนิติกรผู้ได้รับมอบหมายร่วมกันประเมินผลการฝึกปฏิบัติงานตามวรรคหนึ่งตามแบบการประเมินผลที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด ว่านายความอาสาและนายความอาสาอาวุโสผู้นั้นมีความรู้ ความสามารถ ผลการปฏิบัติงาน และความประพฤติเหมาะสมที่จะเป็นนายความอาสาและนายความอาสาอาวุโสต่อไปหรือไม่ แล้วรายงาน กทอ. หรือ กทอ. จังหวัด เพื่อพิจารณา

ในการพิจารณาของกทอ.หรือกทอ.จังหวัดหากเห็นว่า นายความอาสาหรือนายความอาสาอาวุโสไม่เหมาะสมที่จะเป็นนายความอาสาหรือนายความอาสาอาวุโสต่อไป ให้เสนอความเห็นต่ออัยการสูงสุดเพื่อพิจารณามีคำสั่งให้ผู้นั้นพ้นสภาพการเป็นนายความอาสาหรือนายความอาสาอาวุโสแล้วแต่กรณี

ข้อ ๕๓ ให้หัวหน้าพนักงานอัยการ พนักงานอัยการและนิติกรผู้ได้รับมอบหมายร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติงานของทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโสตามแบบการประเมินผลที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนดทุกปีละ ๒ ครั้ง

ครั้งที่ ๑ การปฏิบัติงานระหว่างวันที่ ๑ มกราคม ถึง ๓๐ มิถุนายน

ครั้งที่ ๒ การปฏิบัติงานระหว่างวันที่ ๑ กรกฎาคม ถึง ๓๑ ธันวาคม

ทั้งนี้ให้รายงาน กทอ. หรือ กทอ. จังหวัด ภายในเดือนกรกฎาคมและเดือนมกราคม ตามลำดับ

ในการพิจารณาของกทอ.หรือกทอ.จังหวัด หากเห็นว่าทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสไม่เหมาะสมที่จะเป็นทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสต่อไป ให้เสนอความเห็นต่ออัยการสูงสุดเพื่อพิจารณามีคำสั่งให้ผู้นั้นพ้นสภาพการเป็นทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโส

ข้อ ๕๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโสมีบัตรประจำตัวทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสตามแบบที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด

บัตรประจำตัวทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโส ให้มีอายุตามวาระการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อ ๕๕

ข้อ ๕๕ ภายใต้บังคับข้อ ๕๒ และข้อ ๕๓ ให้ทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโสอยู่ในวาระการปฏิบัติหน้าที่คราวละ ๒ ปีนับแต่วันที่ได้รับอนุมัติแต่งตั้งจากอัยการสูงสุด

ทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโสซึ่งพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ตามวาระ อาจได้รับการพิจารณาให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้อีกคราวละไม่เกิน ๒ ปีนับแต่วันครบวาระการปฏิบัติหน้าที่

ก่อนครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้หัวหน้าพนักงานอัยการเสนอชื่อทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโสที่จะให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไป ต่อ กทอ.หรือ กทอ.จังหวัด พิจารณาเสนออัยการสูงสุดเพื่อพิจารณาอนุมัติ

ในระหว่างการดำเนินการตามวรรคสาม ให้ทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโสผู้ได้รับการเสนอชื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปพลางก่อนได้จนกว่าจะได้รับอนุมัติจากอัยการสูงสุด

กรณีที่ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสไม่ได้รับการเสนอชื่อตามวรรคสาม ให้พ้นจากการเป็นทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโส เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง

ข้อ ๕๖ ให้ กทอ.หรือ กทอ.จังหวัดจัดประชุมเพื่อพิจารณาผลการประเมินและพิจารณาการให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปตามข้อ ๕๒ ข้อ ๕๓ และข้อ ๕๕ โดยเร็ว

ส่วนที่ ๒

ระเบียบนายความอาสาและนายความอาสาอาวุโส

ข้อ ๕๗ ให้ผู้อำนวยการสำนักอำนาจการ สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน เป็นผู้อำนาจการฝ่ายทะเบียนนายความอาสาและนายความอาสาอาวุโส

ให้ผู้อำนาจการฝ่ายทะเบียนนายความอาสาและนายความอาสาอาวุโส ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานทะเบียนและกิจการที่เกี่ยวข้องกับนายความอาสาและนายความอาสาอาวุโสตามความในหมวดนี้ รวมทั้งจัดเก็บข้อมูลและรับผิดชอบงานธุรการของ กทอ.

ข้อ ๕๘ ให้สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายใน สคช. สคชจ. หรือ สคชจ.(สาขา) จัดทำทะเบียนนายความอาสาและนายความอาสาอาวุโสตามแบบที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนดและให้ส่งสำเนาเอกสารดังกล่าวไปให้ผู้อำนาจการฝ่ายทะเบียนนายความอาสาและนายความอาสาอาวุโสภายในเดือนสิงหาคมของทุกปีด้วย

ข้อ ๕๙ การเสนอเรื่องที่ผ่านมาการพิจารณาของ กทอ. หรือ กทอ.จังหวัด ต่ออัยการสูงสุด เพื่อดำเนินการตามความในหมวดนี้ ให้ผู้อำนาจการฝ่ายทะเบียนนายความอาสาและนายความอาสาอาวุโสเป็นผู้ดำเนินการ

ส่วนที่ ๓

วินัยและความประพฤติ

ข้อ ๖๐ ให้นายความอาสาและนายความอาสาอาวุโสปฏิบัติหน้าที่ตามวันเวลาที่กำหนด ในกรณีที่มีเหตุขัดข้องไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามวันเวลาดังกล่าวได้ให้แจ้งต่อหัวหน้าพนักงานอัยการทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๓ วัน

ข้อ ๖๑ ให้หัวหน้าพนักงานอัยการจัดประชุมนายความอาสาและนายความอาสาอาวุโส เพื่อพิจารณาการปฏิบัติงานอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง ในกรณีที่นายความอาสาหรือนายความอาสาอาวุโสไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ ให้แจ้งเหตุผลต่อหัวหน้าพนักงานอัยการทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๓ วัน

ข้อ ๖๒ นายความอาสาและนายความอาสาอาวุโส ต้องปฏิบัติตามระเบียบ คำสั่งโดยเคร่งครัด ผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามให้ถือว่าผู้นั้นประพฤติผิดวินัย

ข้อ ๖๓ นายความอาสาและนายความอาสาอาวุโสต้องต้อนรับ ให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรม แก่ประชาชนผู้มาติดต่อ และผู้ขอรับความช่วยเหลือโดยไม่ชักช้าและด้วยความสุภาพเรียบร้อย ห้ามมิให้ ใช้วาจาหยาบคายไม่สุภาพ ดุหมั่น เหยียดหยาม กดขี่หรือข่มเหงผู้ขอรับความช่วยเหลือ

การใช้วาจาหยาบคาย ไม่สุภาพ ดุหมั่น เหยียดหยาม กดขี่หรือข่มเหงผู้ขอรับความช่วยเหลือ เป็นการประพฤติผิดวินัย

ข้อ ๖๔ ห้ามนายความอาสาหรือนายความอาสาอาวุโสเรียกค่าบริการหรือค่าตอบแทนในการ ดำเนินการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายจากผู้ขอรับความช่วยเหลือ

ข้อ ๖๕ ให้หัวหน้าพนักงานอัยการควบคุม กำกับ ดูแล ป้องกันมิให้นายความอาสาและนายความอาสา อาวุโสประพฤติผิดวินัย และให้ดำเนินการทางวินัยแก่นายความอาสาและนายความอาสาอาวุโสในกรณีมีมูลว่า ประพฤติผิดวินัย

ข้อ ๖๖ นายความอาสาหรือนายความอาสาอาวุโสผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนข้อกำหนดในส่วนที่ ๓ นี้ หรือประพฤติตนไม่สมควรโดยประการอื่นให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำผิดวินัย

โทษผิดวินัยมี ๓ สถานคือ

(๑) พ้นสภาพการเป็นนายความอาสา หรือนายความอาสาอาวุโส

(๒) ภาคทัณฑ์

(๓) ตักเตือน

ข้อ ๖๗ การดำเนินการทางวินัยใน สคช. ให้หัวหน้าพนักงานอัยการเสนอเรื่องให้อธิบดีอัยการ พิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวน

ใน สคชจ.หรือ สคชจ.(สาขา) ให้หัวหน้าพนักงานอัยการเสนอเรื่องให้อธิบดีอัยการภาคพิจารณา แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวน

ในกรณีที่ความผิดปรากฏชัดแจ้งจะดำเนินการทางวินัยโดยไม่ต้องสอบสวนก็ได้

ข้อ ๖๘ นายความอาสาหรือนายความอาสาอาวุโสผู้ใดประพฤติผิดวินัยให้อัยการสูงสุด สั่งลงโทษ ตักเตือน ภาคทัณฑ์ หรือให้พ้นสภาพการเป็นนายความอาสาหรือนายความอาสาอาวุโส แล้วแต่กรณี

กรณีลงโทษให้พ้นสภาพการเป็นนายความอาสาหรือนายความอาสาอาวุโส ให้แจ้ง สภานายความทราบด้วย

ส่วนที่ ๔

การพ้นจากการเป็น

ทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโส

ข้อ ๖๙ ทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสพ้นจากการเป็นทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโส เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ขาดจากความเป็นทนายความตามกฎหมายว่าด้วยทนายความ

(๓) ครบวาระโดยไม่ได้รับการเสนอชื่อให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสต่อไป หรือได้รับการเสนอชื่อแต่อัยการสูงสุดไม่อนุมัติตามข้อ ๕๕

(๔) ลาออกเป็นหนังสือและได้รับอนุมัติจากอัยการสูงสุด

(๕) อัยการสูงสุดมีคำสั่งให้พ้นสภาพจากการเป็นทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโส

ข้อ ๗๐ เมื่อทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสพ้นจากการเป็นทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสตามข้อ ๖๙ (๑) ถึง (๓) ให้หัวหน้าพนักงานอัยการรายงานอัยการสูงสุดเพื่อทราบแล้วให้ผู้อำนวยการฝ่ายทะเบียนทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสถอนชื่อผู้นั้นออกจากทะเบียนทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโส

ในกรณีพ้นจากการเป็นทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสตามข้อ ๖๙ (๔) และ (๕) เมื่ออัยการสูงสุดอนุมัติหรือมีคำสั่ง แล้วให้ผู้อำนวยการฝ่ายทะเบียนทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสถอนชื่อผู้นั้นออกจากทะเบียนทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโส

เมื่อผู้อำนวยการฝ่ายทะเบียนทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสได้ถอนชื่อทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสตามวรรคหนึ่ง หรือวรรคสองแล้ว ให้หัวหน้าพนักงานอัยการประกาศให้ประชาชนทราบ และเรียกคืนบัตรประจำตัวของทนายความอาสา หรือทนายความอาสาอาวุโสด้วย

ส่วนที่ ๕

สิทธิประโยชน์อันพึงได้ของทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโส

ข้อ ๗๑ การเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ของทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโส ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบว่าด้วยการนั้น

หมวด ๕**ค่าตอบแทนและค่าพาหนะในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย**

ข้อ ๗๒ การเบิกค่าตอบแทนและค่าพาหนะสำหรับทนายความอาสาหรือทนายความอาสาอาวุโสในการช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน ให้เป็นไปตามระเบียบที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนด

หมวด ๖**บทเฉพาะกาล**

ข้อ ๗๓ ให้ทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโสตามระเบียบกรมอัยการว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน พ.ศ. ๒๕๓๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ และระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวันก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ เป็นทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโสตามระเบียบนี้ต่อไป จนกว่าจะครบวาระตามที่กำหนดไว้เดิม ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ให้นำระเบียบนี้มาใช้บังคับ

ข้อ ๗๔ การเบิกค่าตอบแทนและค่าพาหนะเดินทางสำหรับทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโส ตามระเบียบกรมอัยการว่าด้วยการช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน พ.ศ. ๒๕๓๓ ข้อ ๕๑ ยังคงใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีระเบียบเกี่ยวกับการเบิกค่าตอบแทนและค่าพาหนะสำหรับทนายความอาสาและทนายความอาสาอาวุโสที่ออกตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ ใช้บังคับแทน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ลงชื่อ เข้มชัย ชุตินวงศ์
(นายเข้มชัย ชุตินวงศ์)
อัยการสูงสุด